

Vilniaus reformatų žinios

Visa, ką jūs darote, tebūnie daroma meilėje. / 2Kor. 5,1 /

2000 m. birželis Vilniaus ev. reformatų parapijos tarybos ir seniūnų tarybos informacinis leidinys Nr.5(17)

Sekminės - Šventosios Dvasios atsiuntimo ir Bažnyčios susikūrimo paminėjimo diena

„Gyvenimo kelius Tu man atvèrei ir pripildysi
mane džiaugsmo savo akivaizdoje“ (Apd 2-28)

Sekminės - Šventosios dvasios atsiuntimas, viena reikšmingiausių krikščionių švenčių, švenčiama septintą sekmadienį po Velykų. Šis įvykis aprašytas Naujojo Testamento Apaštalų darbuose. Apaštalų darbai pagal tradiciją priskiriami evangelistui Lukui ir manoma, kad parašyti iki 80 metų po Kristaus. Juose atskleidžiamas Evangelijos plėtimas pasaulyje, tai tarsi pirmoji Bažnyčios istorija. Pirmame skyriuje pasakojama apie Kristaus ižengimą į dangų, antrame - Šventosios Dvasios atsiuntimą.

Iš mirusiuju prisikėlęs Jėzus rodési savo mokytiniams keturiadesimt dienų ir kalbėjosi su jais apie Dievo karalystę. Surinkęs paskutinę kartą ant Alyvų kalno prisaké jiems: „Neišeikite iš Jeruzalės, bet laukite Tėvo pažado“. Toliau Jis kalbėjo: „Jonas krikštijo tik vandeniu, o jūs, po kelių dienų, būsite pakrikštyti Šventaja Dvasia ir tapsite mano liudytojais Jeruzalėje ir visoje Judėjoje bei Samarijoje ir ligi žemės pakraščių“. Po to Jėzus, pakėlęs rankas, juos palaimino ir, jiems beregint, pakilo aukštyn į dangų. Kai jie žiūrėjo į žengiantį dangun Jėzų, šalia jų atsirado du baltais rūbais apsirengę vyrai ir prabilo: „Galilejiečiai, ko jūs stovite žiūrédami į dangų? Jėzus, paimitas nuo jūsų į dangų, sugriš taip pat, kaip matėte žengiant į dangų“. Tuomet jie su dideliu džiaugsmu sugrįžo į Jeruzalę. Čia jie nuolat lankydavo šventykla, garbindami ir šlovindami Dievą. Šią, *Kristaus dangun žengimo dieną - Šeštines*, mes prisiminėme šiais metais birželio 1-mą dieną.

Atėjus Sekminių dienai, visi mokiniai buvo drauge vienoje vietoje, kai staiga pasigirdo iš dangaus užimas, lyg kylančio smarkaus vėjo, ir pripildė visą namą, kur jie sėdėjo. Jiems pasirodė tarsi ugnies liežuviai, kurie pasidaliję nusileido ant kiekvieno iš jų. Jie visi tapo pripildyti Šventosios Dvasios ir pradėjo kalbėti kitomis kalbomis, kaip Šventoji Dvasia jiems davė prabilių. Susirinkusieji Jeruzalėje didžiai nustebbo, nes kiekvienas savo kalba galėjo išgirsti žodžius, skelbiančius didžius Dievo darbus. Tada stojo Petras su Vienuoliu ir, pakėlęs balsą, prabilo: „Jūs, Judėjos žmonės bei visi Jeruzalės gyventojai, tebūnie jums žinoma, Jėzų Nazarietį, Dievo jums patvirtintą galingais darbais, stebuklais ir ženklaus, kuriuos per jį nuveikė Dievas tarp jūsų, jūs nukryžiavote, bet jis prisikélé iš mirties, ižengė į dangų, o dabar atsiuntė mums Šventąją Dvasią. Težino visos Izraelio giminės, kad Dievas padare Viešpačiu tą, kurį jūs prikalėte prie kryžiaus“. Kai kurie susigraudino ir klausinėjo apaštalų: „Ką mums daryti?“, „Atsiverskite, - atsakė Petras - kiekvienas tepasikrikštijavardan Jėzaus Kristaus, kad būtų jums atleistos nuodėmės, tada gausite Šventosios Dvasios dovaną, nes jums pažadėta, taip pat ir jūsų vaikams ir visiems, kuriuos tik pašauks Viešpats, mūsų Dievas“. Tie, kurie paklausė šių žodžių, pasikrikštijo ir tą dieną prie jų prisidėjo apie tris tūkstančius. Visi jie laikėsi apaštalų mokslo ir bendravimo, duonos laužimo ir maldų. Visi tikintieji laikėsi drauge ir visi turėjo bendra. Taip iš pakrikštytų žmonių, vadinančių krikščionimis, susikūrė Kristaus Bažnyčia, kuri kasdien didėjo. Jie parduodavo savo turtus ir išdalindavo vargstantiems. Jie kasdien sutartinai rinkdavosi šventykloje ir garbino Dievą. O Viešpats kasdien didino jū būrį tais, kurie éjo į išganymą.

Prisimenant Kristaus dangun žengimo dieną - Šeštines ir Šventosios Dvasios atsiuntimo - Sekminės, šias visiems krikščionims reikšmingas šventes, linkime Vilniaus parapijos nariams ir visos Lietuvos reformatams, kad jų širdys prisipildytų Šventosios Dvasios, stiprybės pernešti sunkumus, kuriuos tenka pergyventi parapijai ir Bažnyčiai.

Pirmųjų krikščionių pamaldos

Kun. P. Jakubėnas

Evangelijoje pagal Luką randame meilingą pasakojimą apie dylikamečio Jėzaus nuoširdų džiaugsmą ir prisirišimą prie šventyklos Jeruzalėje, kur jis taip gerai jautėsi, kad nebenorėjo aplieisti tos šventos vietas. O pabaigoje gyvenimo Jėzus, toje pat šventykloje radęs besiriejančius pirkėjus ir pardavėjus, juos išvaikė. Tuo Kristus parodė, kad toje vietoje, kur žmogus nori kalbėtis su savo Dievu, turi būti didžiausia tyla. Dievas nereikalauja iš dulkės - žmogaus nei šventos vietas, nei deginimo anei rūkymo aukurų, bet vien tik sielos. Kas nori melsčti, kad stotus Jo valia ir noras, tam nereikalingi nei kunigai tarpininkai, nei aukurai, bet, kad kartu su kitais broliais ir seserimis dvasioje ir tiesoje melsčiai amžinaij Tėvą.

Sekdami savo Mokytojo pavyzdžiu, apaštalai kaip įmanydami kovojo prieš žydų šventyklas ir jos aukurus. Tikroms išmintingoms pamaldoms reikalinga tokia šventykla, kuri nėra rūmai iš akmens ir geležies, bet ta, esanti iš pačių tikinčiųjų, kuriuose gývena Dievo dvasia.

Užžengius Mokytojui dangun aplieistas mokiniai pulkelis iš pradžių pagal tévų papročius kasdien susirinkdavo Saliamono šventyklos ribose, bet jų tikras draugystės gyvenimas nebuvó viešas. Slapta už užrakinčių durų tikintieji susirinkdavo kokio nors draugo namuose. Tai nebuvó pamaldos aprašytos Senajame Testamente. Tai buvo susirinkimai, kur išsigandusios sielos, pilnos džiaugsmo ir pasitikėjimo ateitimi, karštoje maldoje artindavosi prie savo Dievo ir kito kito stiprindavo tikėjimu, kad nukryžiuotas ir iš mirusiuju priskelusis Jėzus iš Nazareto yra jų Viešpats ir Kristus.

Po Sekminiu nedrāsus mokiniai pulkelis susispiešė į drąsesnę naują draugiją. Taip buvo padėtas pamatas krikščioniškam surinkimui naujo būdo ir naujų papročių. Senoji šventykla ir jos apeigos vis labiau ir labiau nustojo svarbos krikščionių akys. Ir už Jeruzalės ribų tikintieji susijungė į naujų meilės kuopą dažnai rinkdavosi ir melsdavosi kartu. Taip pamažu atsirado naujos pamaldos dar be griežtai apribotų apeigų. Tos krikščionių kuopos narius rišo nuoširdi draugystė. Jei kur nors susirinkdavo broliai ir seserys - visuomet bendra malda buvo jų stipriausias nuraminimas, jų galingiausias šarvas. Malda skambėdavo po apaštalu pamokymu pasiklausymo ar išvien laužant duoną. Pirmų krikščionių pamaldų susirinkimai buvo skirti Dievo Žodžio skelbimui ir jo klausymui. Savo pamaldoje jie sujungė du dalykus, kurių iki tol buvo atskiri: Žodžio skeibimą ir klausymą bei regimą veikimą - duonos laužymą, aiškiau kalbant, buvo sujungtas aukuras ir sakyklą. Šiemis abiems dalykams buvo duotas naujas dvasinis pavidas su nauju turiniu: jie abu savo šaknimis siekė praeitį - Senajį Testamentą, bet plėtojosi Jėzaus dvasioje.

Pirmųjų krikščionių pamaldų branduolys buvo Žodžio skelbimas. Ši pamaldų dalis buvo labai panaši į seniasias pamaldas žydų sinagogoje. Rašto skaitymas, pamokslas ir malda kaip čia, taip ir tenai užémė pirmutinę vietą. Žodžio skelbimas buvo Dvasios apimtų asmenų greitas žodžių išsiliejimas; tokiuoje prakalboje buvo girdimas liaupsinimas, garbinimas, dėkojimas, meldimas, užtarimas, raminimas, griaudenisimas ir t.t. Bet pirmą vietą užémė malda ir giesmių giedojimas.

Ankstį ryčią Viešpaties dienoje - sekadienį - broliai ir seserys susirinkdavo Žodžio skelbimui ir pasiklausymui. Sekmadienio vakarą, prietemoje, prie žvakių šviesos vėl susieidavo duonos laužymui (vakarienės šventimui). Taip rinkdavosi ir pagonių kuopos, kad kartu valgytų aukų mésą, nes jie buvo tikri, kad bendras valgymas juos suspiečias į vieną kuopą. Dabar krikščionims laužant duoną nebuvó matyti aukurų dūmų, nei gyvulių aukų, nei gėlių. Paprastai, be jokio iškilmingumo praeidavo jų duonos laužymo meilės puota. Tik apkrikštystieji galėjo dalyvauti tose puotose. Tikros broliškos meilės dvasioje jie kartu valgė ir géré. Viešpaties prisiminimas suteikė tai puotai šventumo. Taurė ir duona éjo iš rankų į rankas, jie meldësi, dėkojo Tėvui, atsimindavo Jo tarną Jėzų Kristų ir laukė ateisiančios Mesijaus puotos. Šią aukščiausią meilės iškilmę vadino *Eucharistija*, nes maldoje padékos aukas siūsdavo amžinajam Tėvui.

Neilgai taip buvo. Greitai vakarienė, kaip meilės puota, prarado prasmę ir tapo pamaldų dalimi. Jau antrame šimtmetyje Vakarienė kaip padékos auka tapo prijungta prie kassavaitinių priešpietinių pamaldų. Prie stalo kaip anksčiau jau nebesėsdavo. Bet sujungimas abiejų dalių teberodė du senuoju daiktui: šventą Žodį ir šventą veikimą.

Iš ev. reformatų kun. J. Šepečio 1911-1913 metais leisto "Pasiuntinio" Nr. 2, 1913 metų, kalba šiek tiek pataisytą.

Birželio 4 d. minėjome Tėvo dieną

Tėveliui

*Tėveli Mielas, o Brangus Tėveli,
Tu dirbi, visada leki, skubi,
Tos Tavo rankos, kietos tarsi plienas,
Jos saugo mus nuo negandų kely.*

*Brangus Tėveli, linksmas ar pavargęs
Tu grįžti į namus čia laukiamas visų,
Ir džiaugsmas, nerimas užpildo mūsų širdis,
Išgirdus Tavo žingsnius prie namų.*

*Dėkojame mes Tau, Brangus Tėveli,
Už meilę, rūpestėlį ir vargus;
Už Tavo gera, jautrią širdį ir kantrybę
Telaimina Aukščiausias žingsnelius Tavus.*

Kotryna Naktinytė, 1999 m.

Toliau supažindiname Jus su didžiaisiais XVI a. reformatoriais, įtakojusiai Lietuvos reformatų Bažnyčios susiformavimą.

HENRIKAS BULINGERIS (1505 - 1575)

Šveicarų reformatorius, Ulricho Cvinglio darbų tešejas Henrikas Bulingeris (Bullinger Henrich) gimė Šveicarijoje - tik tiek tezinoma. Gavo teologinį išsilavinimą, studijavo Šventajį Raštą, ankstį susipažino su Liuterio ir Melanchtono darbais. Jan 19-os metų buvo paskirtas teologijos dėstytoju Kapelyje, kur susipažino su Ulrichu Cvingliu ir propagavo Reformacijos idėjas savo mokinį tarpe. 1529 m. tapo evangelikų presbiteriu Ciurichė. Po Cvinglio žūties (1531 m.) paveldejo jo "liaudies pamokslininko" postą. Pasireiškė organizaciniai ir pamokslininko gabumai padėjo palaipsniui jam tapti autoritetu ne tik Šveicarijoje, bet ir kitose šalyse. Kai kurie jo mokiniai tapo Anglijos puritonų vadais, o jo pamokslų rinkinys "Dešimtmeciai" (1548 - 1551) - anglų dvasininkų vadovėliu. H.Bulingeris, pats būdamas U.Cvinglio pasekėju, po jo žūties daug padarė derindamas cvinglizmą su kalvinizmu. Jo nuopelnų dėka 1549 metais buvo pašalinti skirtumai šv.Vakarienės klausimui, pasirašytas ciurichiečių ir Kalvino "Consensus Tigurinas" (Tigurino susitarimas), kuris visiems laikams užkrito kelią cvingliečių ir kalvinistų išsiškyrimui, bet tuo pačiu pagreitino atsiskyrimą nuo luteronybės. Henrikas Bulingeris nesutiko pripažinti Melanchtono paruoštos "Confessio Augustana" (Augsburgo tikėjimo išpažinimas), nors J.Kalvinas buvo linkęs dėlei evangelikų vienybės pripažinti, bet "taip, kaip ją suprato autorius (Melanchtonas)".

H.Bulingeris labai vertino Martyną Liuterį, bet smerkė ji už jo kraštutinį fanatizmą ir išpuolius prieš U.Cvingli. Bulingeris išspausdino, neskaitant platus susirašinėjimo medžiagos, virš 150 teologijos darbų.

Mums, reformatams, svarbiausias jo darbas yra "Antrasis Helvetiškasis išpažinimas" - Reformatų Bažnyčios simbolinė knyga, tokia pat svarbi kaip "Augsburgo išpažinimas" liuteronams.

Be Šveicarijos reformatų ir Lietuvos reformatų bažnyčią H.Bulingerio paruoštą reformatų tikėjimo išpažinimą be paketimų yra priėmę dar Lenkijos ir Vengrijos reformatai.

Pasaulietinėje literatūroje gerai žinoma Henrico Bulingerio drama "Lukrecija", kurioje ryškios humanizmo ir respublikoniškos idėjos.

Parengta pasinaudojant "Slovar ateista". Protestantizm, 1990m; Jokūbo Kregždės "Lietuvos reformatų raštūja"; Ingės Lukšaitės "Reformacija".

Lietuvos ir Lenkijos reformatų bažnyčių kūrėjas superintendentas
kun. Jonas Laskis /Johann Lasco/
/ 1499 - 1560/

Jonas Laskis, lenkų literatūroje Jan Laski, buvo atžala vienos iš pačių įtakingiausių Lenkijos giminių. Jis gavo geriausią išsilavinimą kokį tik galėjo jam suteikti gimtasis kraštas ir, jo paties žodžiais, jis aplankė Vokietiją, Prancūziją, Italiją ir Belgiją, kad papildytų ir praplėstų savo studijas. Dėdės, Lenkijos Primo (arkivyskupo), rekomenduotas mokėsi Lovaino universitete. Po trumpų studijų Jame, kur, jo žodžiais tariant, dėl scholastinio mokslo net oras pasirodė sloganus, Laskis patraukė į Šveicariją, atvyko į Ciurichą. Ten jaunasis lenkas susitiko Ulrichą Cvingli, jo patartas ēmė gilintis į Šventajį Raštą ir "iš

tamsos kelio pasuko į didžiąją šviesą", jį pilnai pasiglemžusią. Iš Ciūricho Laskis atvyko į Bazelį ir prisistatė Erazmui Roterdamiečiui. Didysis mokytojas nebuvo greitas girsti, bet jaunasis lenkas jį nustebino savo žiniomis, išsilavinimu, manieromis. Laiške draugams Erazmas rašė, kad per visą savo gyvenimą nebuvo sutikęs iškilesnio genijaus, žmogaus tokios aukštostos kultūros, išsilavinimo. Laskis savo ruožtu buvo sužavėtas Erazmu. Po Erazmo Roterdamiečio stogu pragyveno apie metus (1525 m.), buvo įsigijęs didžiulę biblioteką, kurią išvykdamas paliko naudotis Erazmui. Bazelyje Laskis susipažino ir susidraugavo su Ekolampadu ir Pelikanu, kurie jį paskatino studijuoti Šventraštį hebrajų - originalo - kalba.

Jo dėdė arkivyskupas sužinojęs, kad brolvaikis papuołė į "blogą kompaniją", susigrąžino jį į Lenkiją. Su didžiuoliu skausmu paliko Jonas Laskis Bazelio draugus ir sugrįžo į gimtinę, širdimi vis labiau toldamas nuo Romos, nors kol kas galutinai ryšią nemutraukė, protu tikrino katalikų bažnyčios doktrinas. Dėdė pareikalavo, kad jis duotų priesaiką ir taip apsivalytų nuo Šveicarijoje jį apkibusią ereziją. Laskis sutiko. Tai patvirtintantis dokumentas datuotas 1526 m. Jame Laskis pasižadėjo laikytis Romos apaštališkosios bažnyčios doktrinos, pripažinti vyskupą ir popiežiaus autoritetą. Tai buvo jo pirmas žingsnis sekti giminės tradicija ir pasiekti vyskupo kepurę. Bažnyčios hierarchai buvo priversti jį pripažinti. Tačiau artimas bendravimas su klerikalais vis daugiau atskleidė popiežiaus, Bažnyčios viršinių korupciją ir radikalios Bažnyčios reformos būtinumą. Laskis toliau gilinosi į Bibliją, atnaujino susirašinėjimą su Šveicarių reformatoriais. Tuo metu jam buvo pasiūlytos dviejų vyskupystės mitros: Wesprim'o Vengrijoje ir Kujavijos Lenkijoje. Pastaroji vyskupystė galėjo jam atidaryti kelią į Lenkijos Primo (arkivyskupo) vietą. Iškilo dilema, ar pasirinkti dviejų karalių siūlomas jam auksines regalijas, ar Evangeliją su jos praradimais ir skausmais. "Dievo malonę, - raše jis Pelikanui (Šveicarių reformatorui) - sugrąžino mano aš". Jis, drąsiai ir muoširdžiai išpažindamas savo įsitikinimus, padėkojo karalinui ir atsisakė Kujavijos vyskupystės.

Po šito Laskiui nebėliko vietas Lenkijoje ir jis 1536 m. paliko gimtinę, nežinodamas, kur jis nuves Reformacija. Rythi Frizijos, kur Reformacija prasidėjo dar 1528 m., valdovas įtikino Joną Laskį atvykti ir priimti šios bažnytinės provincijos superintendento pareigas ir pilnai reformuoti Bažnyčią. Laskiui teko kovoti su daugybę sektų iš vieno pusės ir vienuoliais - iš kitos. Protingas ir ryžtingas Laskis kibo į darbą. Buvo pašalintos katalikiškumo liekanos, išnyko iš bažnyčių paveikslai. Rythi Frizijos Bažnyčia buvo reformuota pagal Ženeyos modelį, šv. Vakarienės Sakramentas - pagal Kalvino mokymą. Vienuolybai, jų gyventojams pritariant, buvo taikiai panaikinti, dauguma vienuolių tapo evangelikų kumigais, vedę, nepatenkintieji išvyko iš karalystės. Per šešeris metus Laskis įkūrė vieningą, stiprią reformatų Bažnyčią. Rythi Frizijoje. Ten gyvendamas 1540 m. J. Laskis vedė.

1548 m. Anglijos Kenterberio arkivyskupas Thomas Krameris (1489-1556) pakvietė Joną Laskį į savo šalį. Laskio kilmus būdas, puikus išsilavinimas pelnė jam didelę pagarbą, ir jaunasis Anglijos karalius Eduardas IV 1550 m. pakėlė jį superintendentu Londono kongregacijos, kurią sudarė apie 4 tūkst. vokiečių, prancūzų ir italių imigrantų. Jie buvo atbėgę iš kraštų, kuriuose jau buvo pasėjė Reformacijos sėklas. T. Krameris tikėjosi, kad šiuų imigrantų kongregacijų pavyzdys pažadins ir Anglijos Bažnyčią nuoskliai citi Reformacijos keliu. Abu reformatoriai grėit susidraugavo, tapo bendraminčiais ir jų bendradarbiavimo vaisius buvo Anglijos Bažnyčios reforma. Kai 1553 m. Anglijos karaliene tapo katalikė Marija, Laskis su kita protestantais palikę šalį laivaais plaukė į žemyną. Kas nepasitraukė - mirė kankinių mirtimi. Arkivyskupas Thomas Krameris, nors ir megino gelbtis atsižadėdamas ankstesnių pažiūrų, buvo ilgai kalinamas, kakinamas ir sudegintas ant laužo.

Dėl savo mokymo apie Viešpaties Vakarienę Laskis nebuvvo priimtas nei Danijoje, nei Š. Vokietijoje ir apkeliavo daug valstybių. Jis nickada nebuvvo praradęs ryšių su tėvyne, per visas savo klajones išsaugojo vilį sugrįžti į gimtinę ir pakreipti tenykištę Bažnyčią Reformacijos keliu. Tam 1554 m. susidarė palanki situacija. Lenkijos - Lietuvos karaliaus Žygimanto Augusto nuodėmkliausys pranciškonas Lismaninis susirašinėjo su Jonu Kalvinu. Pastarasis pateikė karalinį planą, kaip šalyje sukurti reformuotą tautinę Bažnyčią. Karalius akivaizdžiai linko į Reformaciją. Bajorija, kuri politiskai buvo nepriklausoma nuo karaliaus, taip pat buvo palanki Reformacijai. LDK faktinis valdovas kung. Mikalojus Radvila Juodasis, savo valdomose srityse norėjės įtvirtinti šveicariškąjį Reformaciją, užmezgę ryšius su Kalvinu, su juo susirašinėjo. 1556 m., Kalvinui patarus, jis pakviečia Joną Laskį atvykti į karalystę, kad suvienytų Lietuvos - Lenkijos evangelikų jėgas. Pagaliau Reformacija gavo taip reikalingą patyrusį vadovą. Apie jo atvykimą vietiniai vyskupai pranešę popiežiui su siaubu. Jonas Laskis, pakeliui užsukęs į Frankfurtą, tarësi su Kalvinu, Vitenberge - su Melanchtom, ir, atvykęs į Mažąją Lenkiją, ėmësi kurti Mažosios Lenkijos reformatų Bažnyčią, rengé Sinodus, buvo išrinktas M. Lenkijos superintendentu, talkino Brastos Biblijos vertimo į lenkų kalbą komisijai, rašė komentarus. Laskis stengësi suvienyti Reformacijos jėgas ir įkurti tautinę Bažnyčią Jono Kalvino mokslo pagrindu ir Anglijos reformuotos Bažnyčios pavyzdiu. 1557 m. Laskis atvyko į Vilnių, lankësi Žygimanto Augusto rūmiose, svečiavosi pas Mikaloju Radvilą Juodąjį. Dar 1555 m. jis buvo atsiuntęs valdovui savo knygę apie Anglijos Bažnyčios organizaciją. Tačiau Laskis nepajęcę pakeisti Žygimanto Augusto musistatymo. Nors asmeniškai domėjosi Reformacija, bet kaip karalius nuoskliai išlaikę valstybęs valdžios ir katalikų Bažnyčios sajungą. Jau 1556 m. Seimas Varšuvoje buvo priėmęs protestantams palankų įstatymą, kad kiekvienas didikas savo namuose gali leisti tokias pamaldas, kokias jis randa.

tinkamas, jei tik jos remiasi Šv.Raštu. Dauguma Lietuvos didikų, bajorų, pakeitę liuteronų pamaldas į kalvinistų, pritarė ir rėmė Laskio nacionalinės Bažnyčios, vadovaujanos valdovo, sukūrimo planą. Laskio iniciatyva buvo pakeistas mokymas apie šv.Vakarienę, diskutuota dėl kitų mokymų: apie asmeninę išpažintį, draudimą imti dešimtines, kunigų celibatą ir jų prievolę dirbtį rankų darbą. Pagal jo planą Čekų brolių tikėjimo išpažinimas turėjo tapti suvienuotos tautinės evangelikų Bažnyčios išpažinimu. Bet liuteronai atkakliai laikėsi Augsburgo išpažinimo. Jie dar labiau užsispyrė, kai 1557 m. karalius leido šalia Prūsijos esantiems miestams pasirinkti ši išpažinimą. Laskio planas dėl unijos žlugo. Tuomet jis siekė Lietuvos ir Lenkijos ev. reformatus sujungti į vieną bendruomenę. 1559 m. Lietuvos reformatų bažnyčia priėmė M.Lenkijoje jan veikusią presbiterionišką Bažnyčios bei pamaldų tvarką. Jo pastangų dėka 1560 m. gegužės 8 d. Pinčovo Sinode, kuriamė dalyvavo Mikalojus Radvilos Juodojo atstovas ev. reformatų Bažnyčios superintendentas Simonas Zaciukas, buvo patvirtinta, kad lenkų Bažnyčia yra ir lietuvių, o lietuvių Bažnyčia yra ir lenkų. 1563 m. Lietuvos Brastoje išspausdinta Biblia turėjo tarnauti Lietuvos - Lenkijos evangelikų reformatų unijai, jos prakalboje parašyta: "...uno consensu ecclesiarum Lithuaniae et Polonicae".

Lietuvos - Lenkijos karalystės Reformacijai buvo pragaištingas antitrinitorių veikimas. Globojami aukštą valstybės veikėjų bajorų, jie, nesibaimindami Serveto likimo (kalvinistų sudieginto ispanų mokslininko), atvirai prieštaravo šv.Trejybės mokymui, pabrėžę Kristaus žmogiškają esmę. Jono Laskio jėgos buvo palaužtos, jo veikla karalystėje tėsėsi tik treis metus, ir jis 1560 metais mirė Lenkijoje.

Jonas Laskis buvo pasiekęs ne tik aukštą Bažnyčios postą, bet ir tapęs Oksfordo bei Kembrižo universitetų profesoriumi.

Pastačius naują Vilniaus ev. reformatų bažnyčią, jos sienoje 1835 m. Jonui Laskiniui buvo įmūryta marmurinė atminimo lenta auksinėmis raidėmis.

1999 metais Jono Laskio 500 metų gimimo jubiliejų įvairiais renginiuose paminėjo Lenkijos reformatų Bažnyčia, apie tai raše jų reformatų laikraštis "Jednota Polska".

Parengta pasinandojant straipsniais apie John'ą Alasco "History of protestantism",
Wilhelm'o Niuser'io "Kalvinas", Lietuvių enciklopediją 15 t. "Lietuva". Iš anglų kalbos vertė Inga Cuprevaitė

Pasaulio protestantizmo istorijoje išrašyti vardai ne tik įvairių šalių žymių reformatorių - vyrų, kurie kovojo už Bažnyčios demokratėjimą, apsivalymą nuo katalikybės laikais aplipusio misticizmo, prabangos, puošumo, merkantilizmo, bet ir moterų žuvusių besipriešinant Bažnytinei hierarchijai, norėjusių lygių teisių moterims tiek bažnytiname, tiek pasaulietiniame gyvenime.

Viena tokų moterų buvo amerikietė Eni Hutchinson.

Pirmųjų amerikiečių kovotoja už moterų ir vyrų lygias teises Eni Hutchinson

Eni Hutchinson (1591 - 1643) gyveno Masačiusetso amerikiečių kolonijoje (dabar valstija JAV šiaurės rytuose prie Atlanto vandenyno - Naujoji Anglija). Ten gyveno daugiausia išeivai iš Anglijos, turėjė palikti senajį žemyną dėl religinių išsitikinimų. Eni Hutchinson nesutarė su bendruomenės teokratine oligarchija. Ji tikėjimo pagrindu laikė Bibliją, o ne bažnytinius nutarimus, aiškino, kad išganymą galima pasiekti ne per katalikišką darbais paremtą sandorą, bet kiekvienas laisvai pats gali sudaryti sandorą su Dievu: nusidėjelis pasižada tikėti ir pasitikėti Dievu, o Dievas - išgelbėti nuo pražūties jo sielą. Šis mokymas amerikiečių puritonų doktrinoje dabar užima svarbią vietą. Pagal E.Hutchinson, svarbiausia religinėje praktikoje - vidinė šviesa, vidinis balsas, kuris be dvasininko pagalbos egzistuoja kiekviename tikinčiajame ir yra individualus. Eni Hutchinson pasisakė už vyrų ir moterų lygias teises religinėje bendruomenėje ir pasaulietiniame gyvenime, ir už tai kovojo su Masačiusetso dvasininkija. Ji buvo persekiojama, paskelbta "eretike", bendruomenės ardytoja, patraukta į teismą. Ištremta iš Masačiusetso kolonijos, Eni Hutchinson buvo nužudyta indėnų.

Naujos knygos

Jonas Kalvinas. Auksinės krikščioniško gyvenimo tiesos

“Jei šioje šalyje nebus išplatintos krikščioniškos knygos, aš nežinau, kas atsitiks su mūsų tauta. Jei tiesa nepaplis, pasklis melas; jei Dievas ir Jo žodis nebus pažintas ir priimtas, velnias ir jo darbai įgaus pranašumą; jei krikščioniška knyga nepasieks kiekvieno kaimelio, tą padarys nepadori literatūra; jei visoje šalyje nebus jaučiama Evangelizacijos jėga, joje viešpataus visuotinė anarchija, netvarka, nuopuolis, sugedimas ir tamša” (1823 m.).

Jono Kalvinio knygelė “Auksinės krikščioniško gyvenimo tiesos” pirmąsykį buvo išleista 1545 metais lotynų ir prancūzų kalbomis, pavadinta “De Vita Hominis Christiani” (“Traicté très excellent de la vie chrestienne”). Pradžioje tai buvo ne atskira knyga, o “Krikščionių tikėjimo pagrindų” atskira dalis. “Krikščionių tikėjimo pagrindai” pastaruoju metu vėl tampa vadoveliu daugelyje kolegijų ir seminarijų, o Jonas Kalvinas - vienu didžiausių krikščionybės autoritetų Europoje bei Amerikoje. Rašydamas intelektualiai, dvasiškai ir praktiškai, autorius kreipiasi į skaitytojo protą, Širdį bei darbus,” - rašo vertėjas į modernią anglų kalbą Henry J. van Andel pratarmėje knygos “Golden Booklet of the True Christian Life”, kurią į lietuvių kalbą išvertė ir išleido “Sidabrinis trimitas”, Kaunas, 2000.

Spausdiname ištraukas iš šio veikalo 2-o skyriaus “Savęs atsižadėjimas”.

V. Mes turime siekti tikinčiųjų naudos

V.2. Neįmanoma sugalvoti teisingesnės taisykles ar geresnės minties, kad visa, kuo džiaugiamės, yra dangiškos dovanos, kurias gavome su šalyga, kad padalysime kitiems.

V.3. Šventasis Raštas sako, jog talentus galima sulyginti su žmogaus kūno nariais. Joks kūno narys nenaudoja savo galios sau pačiam, bet atiduoda ją bendram labui, taip pat kiekvienas Bažnyčios narys turi bendradarbiauti su visu tikinčiu kūnū, kitaip jo darbai bus veltui. Kad ir kokiom dovanom ištikimas krikščionis būtų apdovanotas, jis turi naudoti jas dėl kitų tikinčiųjų, jis privalo nuoširdžiai panaudoti savo interesus Bažnyčios gerovei. Nusistatykime tokią geros velios ir paslaugumo taisykłę: kai tik galime padėti kitiems, elkimės kaip prievaraizdai, kurie vieną dieną turės duoti apyskaitą už save. Taip pat nepamirškime, kad darydami gera kitiems turime vadovautis meilės įstatymu. Nes visų pirma turime ieškoti kitų naudos, o ne daryti gera kitiems siekdami savo gerovęs.

VI. Mes turime daryti gera kiekvienam, draugui ir priešui

VI.1. Kad nepavargtume daryti gera, - o taip gali labai greitai atsikitti, - apaštalas Paulius priduria: ‘Meilė visa pakenčia... ir visa išveria’.

Viešpats įsako mums daryti gera visiems be išimties, nors dauguma žmonių tikrai to nenusipełnė, žūrint jų nuopelną. Tačiau Šv.Raštas duoda mums puikų argumentą: mes turime galvoti ne apie tai, ko žmogus nusipełnė, bet apie tai, kad jis sukurtas pagal atvaizdą Dievo, kuriam priklauso didžiausia mūsų pagerba ir meilė. Dievo atvaizdą reikėtų gerbti dar labiau tuose, kurie yra tikėjimo namiškiai, nes tą atvaizdą juose atnaujino bei atstatė Kristaus Dvasia.

VI.2. Todėl, jei jūs sutinkate žmogų, kuriam galite pagelbėti ar patarnauti, neturite priežasties atsisakyti.

Tarkim, jis yra niekinamas ir nevertinamas, tačiau Viešpats palaikė jį vertu nešioti Jo paties atvaizdą.

Tarkim, kad jūs nesate skolingas jam mažiausios paslaugos, tačiau Viešpats padarė jį savo pasiuntiniu, todėl jūs esate skolingas jam daugelį nuostabių dalykų.

Tarkim, jis nėra vertas mažiausios jūsų paslaugos, tačiau Dievo atvaizdas Jame yra vertas, kad pavestumėte save ir visą savo turtą jam.

Galbūt jis neužsitarnavo jokio gerumo, bet priešingai, supykde jūs savo užgauliojimais ir ižeidimais, tačiau netgi tai nėra priežastis, kad jūs neturėtumėte jam rodyti dėmesio ir įvairiopo palankumo. Jūs galite sakyti, kad jis užsitarnavo visai kitokio elgesio, tačiau argi Viešpats neįsako atleisti visiems žmonėms jūs nusižengimui ir susitaikyti?

VI.3. Vienintelis būdas pasiekti tai ne tik sunkus, bet ir visiškai prieštaraujantis žmogaus prigimčiai: mylėti tuos, kurie nekenčia mūsų, i ižeidimus atsakyti gerumu ir į prakeiksmus - palaiminimais. Mes turime visiems laikams įsikalti į galvą, kad reikia mąstyti ne apie tai, koks žmogus sugedės, bet apie tai, kad jis yra Dievo atvaizdo nešiotojas. Jei pridengiame žmogaus klaidas, pamirštame jas ir matome Jame Dievo atvaizdo grožį bei kilnumą, tada norėsime mylėti ir priimti jį. (Žyd.12,16; Gal.6,10; Iz.58,7; Mt.5,44; Lk.17,3-4).

Išėjės amžinybėn

Mirtis meta iššūkį mums visiems, ir niekas negali numirti už kitą. Kiekvienas turime kovoti savo kovą su mirtimi, kiekvienas... Nei aš būsiu su tavimi, nei tu su manimi.

Martynas Liuteris

Rimantas Vegys 1938 11 02 - 2000 05 25

Po ilgos ir sunkios ligos iškeliavo į amžinybę biržietis, agronomas, Vilniaus evangelikų reformatų parapijos našys Rimantas Vegys.

Velionis gimė netoli Biržų esančiame Daukniškių kaime, darbščių ir gražiai besitvarkančių ūkininkų, ev. reformatų šeimoje. Čia praleido savo vaikystę. Lankė ir baigė vietinę kaimo pradžios mokyklą, o vėliau Medeikių progimnaziją. Baigės Biržų gimnaziją įstojo mokytis į Lietuvos Žemės ūkio akademiją Kaune, kurią 1963 metais baigės, igijo žemės ūkio agronomo specialybę. Kaip gabus specialistas, kurį laiką vadovavo to meto dideliams ūkininkams Marijampolės rajone, palikdamas šiltus kaimo žmonių prisiminimus apie save, kaip apie kuklų, nesavanaudi, draugišką ir atjaučiantį žmones vadova. Čia sukurė šeimą.

1974 m. perėjo dirbtį į Lietuvos Žemdirbystės mokslinio tyrimo instituto Vokes filialo eksperimentinį ūkį vyriausiojo agronomo pareigose, kur dėjo daug pastangų, kad šis ūkis Vilnijos krašte taptų vienas iš pavyzdingiausių. Atsikūrus Lietuvos nepriklausomybei ir toliau liko ištikimas žemės ūkiui, čia įkurdamas šeimos ūkį, kuriame pavyzdingai susitvarkė ir ūkininkavo iki savo gyvenimo pabaigos.

Buvo aktyvus Vilniuje gyvenančių biržiečių „Krivulės“ klubo ir kitų renginių dalyvis. Dėl didelio užimtumo darbe negalėjo dalyvauti sprendžiant Vilniaus ev. reformatų parapijos problemas, nors ne kartą buvo siūlomas atsakingoms pareigoms.

I paskutinę kelionę velionį palydėjo daug buvusių jo bendradarbių, gausus būrys biržiečių, Vilniaus ev. reformatų parapijos narių. Apsėdų atsisveikinimo pamaldoms vadovavo ir maldas skaitė Jonas Jasiukėnas, laidotuviių ceremonijai vadovavo diak. Kęstutis Daugirdas, giedojo Vilniaus parapjiečiai.

Gegužės 28-ją dieną Vilniaus Trakų Vokės kapinėse supiltas Rimanto Vegio kapas primins mums visiems rūpestingą, darbštų ir tolerantišką žmogų, kuris liks mūsų atminty greta kitų Biržų kraštą ir tradicijas mylėjusių ir puoselėjusių žmonių.

Vilniaus ev. reformatai, liūdėdami dėl šios skaudžios netekties, reiškia gilią užuojautą velionio žmonai Aldonai, dukrelei Dovilei, sūnui Rimantui, seserai Irenai, broliui Viktorui, jų šeimoms bei kitiems artimiesiems ir prašo Viešpaties jiems stiprybės ir palaimos.

Vilniaus ev. reformatų parapijos ir seniūnų tarybos

Informacija

Birželio 1 - 5 d. d. Lietuvoje lankėsi Vokietijos reformuotų bažnyčių aljanso gen. sekretorius kun. dr. Hermanas Šeferis ir Pasaulinės reformatų bažnyčių sajungos tarybos narys dr. Herbertas Ehnas. Jie dalyvavo Biržuose vykusioje Giesmių šventėje, tarė pasveikinimo žodį.

Gegužės 28 d. ir birželio 4 d. Vilniaus ev. reformatų bažnyčioje pamaldas laikė lektorius, Klaipėdos universiteto teologijos fakulteto paskutinio kurso studentas Tomas Šernas.

Birželio 3 d. Biržų ev. reformatų bažnyčioje į Evangeliską giesmių šventę, skirtą krikščionybės 2000 -ųjų metų jubiliejui, buvo susirinkę evangelikai giedotojai iš visos Lietuvos. Dalyvavo ir sveikino susirinkusiuosius svečiai iš Detmoldo Vokietijos reformuotos bažnyčios aljanso vadovai, giedojo Bauskės ev. liuteronų Šventosios Dvasios bažnyčios choras. Jungtinis bažnytinis chorus, kurį sudarė Kauno, Klaipėdos, Kretingos, Marijampolės, Šilutės, Tauragės ev. liuteronų bažnyčių, Klaipėdos vokiečių bendrijos chorai, Plikių-Dovilų liuteronų chorus "Berželis", Lietuvos ev. bažnytinės muzikos sandraugos jaunimo ansamblis bei vienintelis reformatų chorus iš Vilniaus "Giesmė", Klaipėdos ir Plikių-Dovilų liuteronų pučiamieji orkestrai, styginių kvartetas "Credo", vargonininkė Virginija Daugirdienė, fleitininkas Jonas Kalvanas, solistai Nijolė Gentvilienė, Jūratė Vizbaraitė, Valerijus Trubila, vadovaujami dirigentės Tamaros Blažienės atliko *Gustav'o Gunsenheimer'io kantatą "Saulės giesmė"*. Buvo malonu matyti šio renginio sumanytojų ir globėjų Vokietijos evangelikos muzikos sandraugos kantorių Fridrichą Gutovskį, kuris parūpino šiai Giesmių šventei kanfatos "Saulės giesmė" natas ir leidimą ją atlikti Lietuvoje.

Padekos žodžius tare LELB vyskupas Jonas Kalvanas, LERB kum. Rimas Mikalauskas ir diak. Kestutis Daugirdas.

Birželio 4 d. Biržų reformatų bažnyčioje pamaldas laikė biržiečių mylimas ir laukiamas Klaipėdos liuteronų kunigas Reinholdas Moras, grojo klaipédiečių jaunimo dudu orkestras, giedojo Biržų ev. reformatų bažnyčios chorus, vadovaujamas vargonininko Eugenijaus Pranaiusko; po piešų kum. R. Moras ir orkestras dalyvavo Kapų šventėje Šleideriškyje.

Birželio 11 - 25 d.d. reformatų kunigas Rimas Mikalauskas išvyksta į Detmoldą dalyvauti Vokietijos Bažnyčios dienose.

Birželio 18 d. Biržų ev. reformatų bažnyčioje bus iškilmingos Konfirmacijos pamaldos.

Liepos 8-15 d.d. N.Radviliškyje vyks tradicinė reformatų vaikų stovykla, kviečiami vaikai nuo 7 iki 13 metų amžiaus.

Radvilų rūmuose (Vilniaus g.22) veikia paroda "Sugrįžusi išeivijos dailė". Joje eksponuojamos neseniai į Lietuvą giminių parvežtos išeivijos lietuvių reformatų Bažnyčios kuratoriaus menininko Jokūbo Dagio skulptūros. Dagys priklausė Kanados skulptorių, Ontario dailininkų sajungoms, Šiaurės Amerikos dailininkų protestantų sajungoms, išeivijos dailininkų organizacijoms, nuolat dalyvavo jų parodose. 1982 m. Otavoje /Kanada/ vykusio Pasaulinio reformuotų bažnyčių aljanso (WARC) suvažiavime Lietuviai ev. reformatų bendrija padovanovojo jo medžio skulptūrą "Kristus Mokyto". WARC John'o Knox'o tarptautiniams centriui Ženevoje / Šveicarija/.

Paroda veikia kasdien, išskyrus pirmadienį, nuo 12 iki 18 val.

Parapijos namuose darbo dienomis 9 -14 val. ir po pamaldų veikia bibliotekėlė, vadovaujama Kolegijos sekretorės Neringos Ragaliauskytės.

Lietuvos reformatų kunigų telefonai: senoras kun. Petras Čepas gyv. Medeikiuose tel. 8-220-58577, kun. Algimantas Kvedaravičius gyv. Vilniuje tel. 8-298-05410 (laikinai išvykės), kun. Rimas Mikalauskas gyv. Kédainiuose tel. 8-257-60343 ir mobilus 8-289-21339, diak. Kestutis Daugirdas Kaune tel. 8-27-723838 ir Biržuose tel. 8-220-31609

Primename seniūnų telefonus: Dalija Gudliauskienė 429118, Donata Indriūnaitė 342824, Angelina Kamčiatnienė 733757, Alfredas Naktinis 470718, Irena Petrylienė 414646, Danutė Pranulienė 444272, Birutė Šernaitė 617690